

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Quæstiones Canonicae De Decimis

Friderich, Melchior

Ingolstadii, 17010 [i.e. 1710]

Quæstio III. Quis sit Judex in possessorio, si reus est Laicus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61677](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61677)

etiam debeat illum audire, si quæstio juris est, ut bene observant Guttier. l. 3. præct. q. 26. n. 11. Moneta c. 8. q. 1. n. 17. & Oliva p. 3. Fori Eccles. q. 38. n. 26. quia conductores, emptores, ac donatarij ratione adionis ipsis cessæ illas petunt no-

mine Ecclesiæ. Quin in illa quæstione facti, de qua supra n. 580. adire dicti cessionarij debent Judicem Ecclesiasticum: cum agere ibi debeant, ubi agendum alias foret ipsi Parocho, qui decimas locavit aut donavit.

QUÆSTIO III.

Quis sit Judex in possessorio, si reus est laicus?

SUMMARIUM.

583. Discrimen varium Causæ possessoria.

584. De causa possessoria causam proprietatis annexam habente solus Judex sacer cognoscit.

585. Idemque solus de causa ad-

piscenda.

586. Cognitionem retinenda & recuperanda complures concedunt Judici etiam laico.

587. Competit soli Ecclesiastico.

588. Respondetur ad contraria.

583 **U**T hæc quæstio, super qua magna inter DD. est contentio, ritè decidatur, distinguendum solerter est possessorium adipiscendæ à possessorio retinendæ ac recuperandæ: item causa possessoria, quæ habet admixtam rationem proprietatis, ab ea, quæ proprietatis causam admixtam non habet, sed de nuda possessine vertitur.

584 **A**sert. I. Quando causa possessoria decimarum admixtam habet causam proprietatis, non potest per Judicem secularem expediri, sed à solo Judice sacro examinanda est. Ita tradunt Panor. Barbat. ac alij in c. 2. de Furam. cal. Berojus in rubr. de Judic. n. 51. Covarr.

c. 35. Præct. n. 1. concl. 1. aliquè communissimè. Neque credo, aliquem dissentire: etsi enim Gaill. l. 1. observ. 38. n. 2. Guido Papæ decis. 85. Boër. decis. 60. n. 23. ac alij videantur tenere, causam possessoria decimarum indiscriminatim pertinere ad Judicem etiam laicum, si tamen eorum verba benè perpendantur, apparebit, eos loqui de solo possessorio, & ubi causa proprietatis non concurrat. Neque loqui aliter potuerunt: quia possessorium judicium rei spiritualis habens admixtam causam proprietatis minimè dici potest temporale, ut loquitur Covarr. l. 6. & patet ex c. 3. de ord. cognit. ac c. 7. qui fil sint legit.

M m 2

legit.

legit. cum admistam habeat cognitionem juris spiritualis.

585 Assert. II. Si agitur etiam contra laicum possessorio adipiscendæ, solus Judex sacer est competens. Ita omnes, teste Berojo *l. c.* & Menoch. *de recup. poss. remed. 15. n. 235*. Ratio, ut idem Menoch. ait *consil. 268. n. 8.* est manifesta, quia juxta *l. 2. §. quadam & §. seq. ff. de Jurisdic. hoc* judicium annexam habet causam proprietatis, cum cognosci debeat, an petens possessionem habeat titulum, quo mitti debeat in possessionem exigendi decimas. Unde hæc assertio est corollarium prioris, necessariâ consecutione ex illa fluens.

586 Igitur solum dubitatur de possessorio retinendæ & recuperandæ, quando videlicet is, qui est in quali possessione juris decimandi, in ea turbatur, vel eadem spoliatur. Hic verò complures sunt, qui cognitionem tribuunt Judici etiam laico, & communem doctrinam esse affirmat Gaill *l. c.* ac praxi Cameræ Imp. receptam, cum ibi in causis decimarum, quando super possessorio causa movetur, citationes decernantur, & appellationes recipiantur. Rationes, quas afferunt, mox dabimus *n. 588.*

587 Assert. III. Judex laicus non est competens in judicio possessorio, tametsi sit solum retinendæ aut recuperandæ, & licet reus sit laicus. Ita cum Ant. Butrio, Decio, Lignano, Claro, Cravetta, Guidone, Cur-

tio Jun. ac alijs tradunt Grat. *tom. 2. discept. For. c. 238. à n. 4.* Schrader. *de Feud. p. 10. sect. 1. n. 84.* Moneta *c. 8. q. 1. à n. 10.* Barbof. *de offic. Par. c. 28. §. 4. n. 4.* ubi plurimos adducit, Gonzal. in *c. 13. h. t. n. 4.* ubi Suarezium male allegat in contrarium, Pirhing *h. t. n. 163.* Palao. *tr. 10. disp. un. pun. 15. n. 8.* ubi ait, ita certissimè tenendum esse, Leander à SS. Sac. *p. 3. Moral. tr. 6. disp. 2. q. 33.* Leuren *p. 1. For. Benef. q. 497. n. 4.*

Probatür I. ex *Clem. un. de caus. possess. & propr. & Clem. un. de quest. poss. & fruct.* ubi cognitio de possessione rerum spiritualium tribuitur Judici sacro. Respondent quidem adversarij, inde solum sequi, quòd Judex sacer de causa possessionis possit judicare cumulativè, non verò quòd privativè & excluso Judice seculari. Sed non valet responsio: nam ex eo, quòd Jura sacra cognitionem in causa Hæresis, Simonia, Juris Patronatus, tribuunt Judici Sacro, concedunt ipsimet, quòd illa Judici sacro privativè competat, & ex eo, quòd *Trid. sess. 24. de Sacramento Matrimonij can. 12.* ait: *siquis dixerit, causas matrimoniales non spectare ad Judices Ecclesiasticos, anathema sit.* inferunt omnes, quòd illæ privativè ad Judicem sacrum spectent, tametsi Concilium non addat verbum *privativè*, nec apertè excludat Judicem laicum. Ergo pariter ex eo, quòd possessorij spiritualis causam

causam Jura tribuunt Judici sacro, ritè inferitur, quòd ipsi soli tribuant. Hinc Covarr. aliique passim illas Clementinas pro nostra sententia adducunt. Accedit, quòd *c. causam 7. de Prescript.* dicitur, decimas à laico detineri non posse: non alià ratione, quàm quòd jus decimandi est spirituale. Igitur etiam detentio seu possessio spiritualis est. Probat^{ur} 2. Qui agit possessorio recuperandæ, debet titulum saltem coloratum probare, si agitur super quasi possessione rei spiritualis, jurisdictionis, aut feudi &c. ut pluribus relatis docent Menoch. *cit. remed. 15. à n. 223. 463. 458. 466.* Peregrin. *de fideicom. art. 52. n. 152.* Cravetta *consil. 258. n. 9.* Gratian. *l. c. n. 8.* Moneta *l. c. n. 13.* ac alij. Pariter in judicio retinendæ ostendendus est titulus coloratus, seu possessio, ut loquuntur, coloranda, ut tradit idem Menoch. *remed. 3. retin. n. 334. & 335.* cum Imola, Olasco, ac alijs, eosque, qui cum Panor. asserunt, necesse non esse probari titulum, ita explicat, ut sensus sit, non esse probandum plenè, probandum tamen esse coloratè. An verò titulus sit coloratus, & an sufficiat, ut quis manuteneatur in possessione, vel ut eam recuperet, quæstio non meri facti est, sed juris: atqui quæstionem juris in causa decimarum decidere nequit laicus, tametsi sit solum incidens, ut diximus *n. 575.* Probat^{ur} 3. Causa spiritualis & quasi tractanda

est à solo Judice sacro, ut constat ex Juribus adductis supra *n. 577.* & de causa quasi spirituali, seu spirituali annexa communiter tradunt DD. *ad c. 2. ac 3. de Judic. & c. 3. de ord. cognit.* quòd autem possessorium rei spiritualis sit temporale, nullo solido nititur fundamento, uti fatetur Menoch. *cit. remed. 15. n. 219.* ubi contrariæ opinionis fundamenta evertit, asseritque Barbat. *in c. ult. de Judic.* tenendum esse pro certo, quòd propriè ac strictè quæstio possessoria rei spiritualis dicatur spiritualis. Probat^{ur} 4. Possessoria causa, & petitoria connexæ sunt, & ab eodem Judice tractandæ. *c. 1. de caus. poss. ff. l. nulli in fin. C. de Judic.* cum ergo causa petitorij tractetur à Judice sacro, pariter tractanda ab eodem est causa possessoriij. Plures alias rationes accumulans Schraderus *cit. p. 10. de Feud. sect. 1. à n. 84.* & Curt. Jun. *de Feud. p. 7. q. ult. à n. 24.*

Neque obstat, quod dicunt adversarij, possessorium rei spiritualis non esse spirituale: Glossa enim in *c. 2. de Fur. calum.* quæ id asserit, communiter reprobatur, ut ajunt Aufser. *decis. 470.* & Covarr. *cit. c. 35. n. 1. §. non oberit,* & si Moneta credimus *l. c. n. 14.* nullus magni nominis Doctor id absolute tenet, sed ad summum, possessorium rei spiritualis non esse merè spirituale, sed quasi. Pariter non obstat, quod dicunt, possessionem in facto con-

M m 3 listere,

sistere, & sic cognosci de ea à laico Judice posse: etsi enim possessio plurimum facti habet, ut dicitur *l. 19. ff. ex quib. caus. major plurimum tamen ex jure mutuatur*, ut dicitur *l. 49. de acquir. poss. ff. diciturque jus rei l. 31. § 2. ff. de action. empr. & jus possessionis l. 15. §. 35. ff. de dam. infect. l. 44. ff. de acqr. possess. l. 10. C. eod. l. 5. C. de liber. caus. l. 7. C. ad L. Jul. de vi publ.* Hinc à Bart. ac alijs in *L. 1. ff. de acqr. possess. definitur*, quòd sit *jus insistendi rei non prohibita possideri*. Licet igitur à facto pendeat, dum apprehensionem & retentionem requirit, re verà tamen in jure consistit, cum sit jus insistendi, & varios juris effectus habeat, nimirum usucapionem, fructuum acquisitionem, actionem publicianam, aliòsque, quos enumerat Treutler. *vol. 2. disp. 21. thes. 5.* Et licet in facto consisteret, neutiquam tamen sequeretur, quòd ad cognitionem Judicis laici pertineret, ut dixi supra *n. 580.* cum plurimis, quos allegat Moneta *cit. n. 14.* Si tamen de solo facto eòque liquido agatur, v.g. si Clericus turbatur in sua quasi possessione juris decimandi, & nulum jus turbatori competere constet, concedendum est, adiri contra laicum posse etiam laicum Judicem, uti constat ex dictis *n. 581.* nec plus probant ea, quæ Canis. *c. 18. n. 13.* aliique pro Judice laico afferunt. Aliud argumentum, quod petunt ex *6. ult. de Judic. can. 19.*

II. q. 1. & c. 7. qui fil. sint legit. rejeci n. 575. Ad id, quod afferre solent ex *l. 11. §. nihil ff. de acquir. poss. l. 17. §. differentia. & l. 52. ff. eod. l. 3. §. fin. ff. uti possid. & l. 21. §. qui possess. ff. quod met. caus. possessionem nihil commune habere cum proprietate, bene respondent cum Aufrerio, Panor. Berojo, ac alijs Schrader. *l. c. n. 86.* Moneta *cit. n. 14.* Menoch. *cit. remed. 15. n. 219.* possessioni quidem nihil commune esse cum proprietate quoad acquisitionem & amissionem, item quoad hoc, quòd sententia lata in uno judicio non pariat exceptionem rei judicatae in alio: esse tamen earum causam communem quoad cognitionem, & continentiam, quæ dividi non debet, juxta *l. 10. C. de Judic. & c. 1. de caus. poss. ff.* ac communem Interpretum apud Curt. Jun. *cit. p. 7. de Feud. q. ult. n. 23.* Clarum *l. 4. §. Feudum. q. 90. n. 9.* Schraderum *cit. scilicet. 1. à n. 77.* aliàs, ut discurrit Menoch. *l. c. laicus etiam in judicio adipiscendæ competens foret*, quòd falsum esse dicit, & nos cum ipso diximus *n. 585.**

Denique non obstat, quod ajunt, in possessorio rei spiritualis jurati de calumnia juxta *c. 13. de Restit. spoliat.* quod tamen Juramentum juxta *c. 2. de Jur. cal.* in causis spiritualibus non indicitur, ac consequenter causam possessoriam de re spirituali non esse spirituales. Non, inquam, hæc obstant: quia

cit.

cit. c. 13. non exigebatur juramentum calumniae, sed malitiae, quod longè diverfum est ab illò, ac etiam in causis spiritualibus exigi potest; imò et si in his causis juramentum calumniae olim non exigeretur, præstari tamen modò debet, sicut in causis profanis, juxta *c. 1. §. ult.*

de Fur. calum. & Clem. sæpè de V. S. & jam olim præstandum erat super exceptionibus postea emergentibus, vel quando præsumptio erat contra excipientem, ut cum Glossa ac alijs notat Panorm. in cit. c. 13. n. 19.

QUÆSTIO IV.

Quis Judex in causa Decimarum sit competens, si constat, laicis competere jus eas colligendi?

SUMMARIUM.

589. Status questionis proponitur.

590. Judex solum sacer est competens, si agitur de decimis laico in feudum concessis.

591. Tametsi agatur solum possessio.

592. Nec valet prescriptio vel consuetudo in contrarium.

593. Etiam de decimis pleno jure laico concessis judicat solum Judex Ecclesiasticus.

594. Decimæ etiam laicis concessæ percipiuntur titulo spirituali.

595. 596. 597. Occurritur contrarijs.

598. Quoad illas, quas ex permutatione habent laici, etiam laicus Judex est competens.

599. In dubio præsumitur, esse concessas in feudum.

600. Laicus conductor decimarum conveniri potest tam coram Judice laico.

601. Quàm coram Ecclesiastico.

602. Casu, quo solum Ecclesiasticus est competens, compromitti in arbitrium laicum non potest.

603. Nec in laicum jurisdictio prorogari.

604. Tametsi laico adsint assessores & consiliarij Clerici.

¶ **T**ametsi ea, quæ præced. questione dixi, procedant de laicis, sive isti à clerico sive à laico conveniantur: sunt tamen, qui tenent, admitti duntaxat posse casu, quo jus laici est dubium, aut

si constat, nullum ipsi jus competere; secus, si constet, decimas per investituram aliumve justum titulum in laicos translatas esse, vel si ex eorum quasi possessione immemoriali justus titulus præsumma-